

DE BALDWIN-BRIEVEN (deel 4, slot)

door Theo Somsen [227]

In 1881 emigreerden de klompenmaker Jan Hendrik Somsen (1850-1929) en zijn vrouw Janna Hendrika Rauwerdink (1856-1943) met 3 kinderen naar Baldwin, WI. In 1918 begon een nieuwsgierige 23-jarige neef, Johannes Theodorus Somsen (1894-1967), brieven aan zijn oom en tante in Baldwin te sturen. Wat hij schreef weten wij niet, want de brieven zijn tot dusverre spoorloos. Wel zijn de brieven uit Baldwin bewaard gebleven. Uit die brieven maakte ik een selectie van de meest interessante passages. Na drie afleveringen is dit de vierde en voorlopig laatste editie. Er zijn nog meer brieven en wie weet komen die in de toekomst bij een 'passende' gelegenheid nog eens aan bod.

Janna's laatste brief

In Somsen Horizon 5 kwam Janna's brief uit 1930 aan de orde. Daarna schreef zij in de periode tussen 1934 en 1941 nog zes brieven; vast en zeker een gevolg van het verstevigde contact met haar Arnhemse neef na zijn bezoek aan Baldwin in 1934. Maar wát een formidabele prestatie voor een vrouw tussen de 78 en 85 jaar!

Janna schreef haar laatste brief tijdens de Tweede Wereldoorlog op 13 november 1941.

Nederland was bezet door de Duitsers, maar de Verenigde Staten en Duitsland waren nog niet met elkaar in oorlog. Daarom was briefverkeer van en naar de USA nog mogelijk. Wel opende de Duitse censor de brief van Janna, die daardoor pas 2,5 maand later op 26 januari 1942 door haar inmiddels getrouwde neef werd ontvangen.

stempel Duitse censuur

Hoewel de USA nog niet bij de oorlog betrokken is, ondervinden de Amerikanen toch de negatieve economische gevolgen daarvan. Janna hoopt vurig dat de USA buiten de oorlog zal blijven.

*wij hebben een gezegenen oost gehat van alles
en alles is duur de boter in de 40 het pont
en de eijeren nommer 1. 38 cent de dozijn ...
een koe over de honderd dollar
dat is altijd zoo in oorlogstijden
ik hoop dat wij er uit mogen blijven
en bidden om den vrede
dat het bloedvergieten mogen ophouden*

Janna bericht ook dat zij onlangs is verhuisd van de boerderij naar een huis vlakbij het centrum van Baldwin. Zij beschrijft dan hoe zij zeer voordelig

aan het huis kon komen dankzij een tip die haar dochters kregen.

Somsenhuis in Baldwin, 1999

*gij denk dat het huist zoo goedkoop is
ja kenner die zegen het is half te geve*

...

*het behoorde aan een vrouw en die Geld gebrek
dat was niet bekend onder het volk
de meisjes met het naaijen daar komt veel volk
een vrouw die vertelde het haar
en toen hebben zij het dadelijk gekocht*

...

ik vint het al mooiste plek in Baldwin

*Janna Somsen-Rauwerdink [309] en haar oudste
dochter Harmina Hendrika (Minnie) Werlund-
Somsen [320] Baldwin, 9 augustus 1941*

Van die allermooiste plek in Baldwin heeft Janna nog anderhalf jaar mogen genieten. Zij overleed op 5 maart 1943, zodat het slot van haar brief waarschijnlijk de laatste woorden waren die zij in het Nederlands schreef. De Nederlandse taal die zij haar hele leven is blijven spreken, ook in Baldwin.

Janna Somsen-Rauwerdink, die eigenlijk altijd

zichzelf is gebleven: een Aaltense boerendochter uit de buurtschap Lintelo.

*en de beste wensen van al de famieli
en den zegen des Heeren na ziel en lichaam*

uw tante J H Somsen

slotpassage brief 13-11-1941

*De lagen van ons leven liggen zo dicht op elkaar
dat we in het latere altijd
het vroegere tegenkomen,
niet als iets wat afgedaan
en afgehandeld is,
maar actueel en levend.*

Bernhard Schlink
uit: De Voorlezer, pag.175